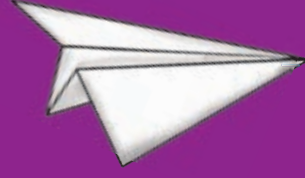

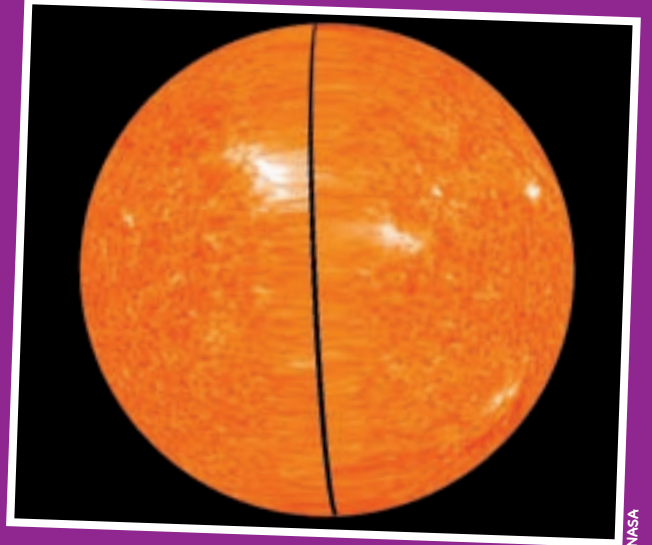
ne var ne yok

Güneş'in Tüm Yüzeyi Aynı Anda Gözlemlenebilecek

Geçtiğimiz günlerde NASA'ya ait iki uzay aracı, Güneş'in iki yanında karşılıklı olarak yerlerini aldı. Bunlar elde ettikleri görüntüleri Dünya'ya göndermeye başladı. "STEREO" adı verilen bu iki uzay aracı, 2006 yılında uzaya fırlatılmıştı. STEREO sayesinde araştırmacılar artık Güneş'in Dünya'dan görüntülenemeyen tarafında oluşan değişiklikleri de inceleyebilecekler.

Güneş'in yüzeyinde gerçekleşen patlamalar sonucu oluşan "Güneş rüzgârları", Dünyamızın manyetik alanına çarpar. Bu rüzgârlar uydularla sağlanan iletişimi, uçakları ve enerji iletim hatlarını olumsuz etkileyebilir. STEREO uzay araçlarının gönderdiği veriler sayesinde artık Güneş fırtınalarını çok daha önceden tahmin etmek mümkün olabilecek.

NASA

Bu fotoğrafta, iki uzay aracının çektiği görüntülerin ortadan birleştirilerek nasıl tek bir fotoğraf elde etmek için kullanıldığı görülüyor.

Kiviler İçin Özel Bir Koku

Yeni Zelanda'ya özgü kuşlar olan kivilerin soyu tükenme tehlikesiyle karşı karşıya. Geçmişte, ormanların zarar görmesi nedeniyle yaşam alanlarının küçülmüş. Bunun sonucunda da sayıları çok azalmış. Günümüzde yaşam alanları koruma altında. Ancak, bu kez de kedi ve benzeri evcil hayvanların saldırıları yüzünden tehlikedeler. Kivilerin en önemli özelliklerinden biri, uçamamaları. Bu nedenle kediler için kolay bir av olurlar. Ayrıca çok güçlü bir kokuları var. Düşmanları onları kokularından kolayca bulabiliyor. Doğa korumacılar kivilerin

Getty Images

Çalıkların altına gizlenmiş bir kivi.

kokusunu maskeleyecek bir koku maddesi üzerinde çalışıyorlar. Bu maddeyi kivilerin yuvalarının bulunduğu alanlarda kullanarak onları koruyabileceklerini düşünüyorlar.

Istakozlar Birbirlerini Dış Görünüşlerinden Tanıyabiliyor

Visual Photos

Biz insanlar için bütün istakozlar birbirine benziyor olabilir. Ama, istakozlar için durum böyle değil. Istakozlar, daha önce karşılaştıkları istakozları tanıyabiliyorlar. Bugüne

kadar istakozların bunu koku duyularını kullanarak yaptıkları sanılıyordu. Ancak, İtalya'daki Floransa Üniversitesi'nden araştırmacılar, istakozların birbirlerini dış görünüşlerinden tanıdıklarını ortaya çıkarmışlar! Yaptıkları deneyde istakozların birbirlerinin kokusunu almasına olanak vermeyen ortadan ikiye bölünmüş akvaryumlar kullanmışlar. Istakozları iki gruba ayırmışlar. Birinci gruptaki istakozları ortadan camla ikiye bölünmüş akvaryumlara koymuşlar. İkinci gruptaki istakozlarsa, birbirlerini görmelerini engelleyecek şekilde saydam olmayan bir malzemeyle ortadan ikiye bölünmüş akvaryumlara konulmuş. Sonra, bütün istakozlar bölmesiz bir akvaryuma alınmış. İkinci gruptakilerin birbirlerini daha önce hiç görmemiş gibi tepki verdikleri gözlemlenmiş.

Balinalarda da Güneş Yanığı Görülüyor

Güneş'in canlılar üzerindeki zararlı etkilerine bir yenisi eklendi. İngiltere ve Meksika'dan bir grup araştırmacı, uzun süre Güneş ışınları altında kalan balinalarda da tıpkı biz insanlar gibi balinalarda da güneş yanığı görüldüğünü ortaya koydular. Balinalar, soluk alıp vermek, bir araya gelmek ve yavrularını emzirmek için sık sık suyun yüzeyine çıkıyorlar. Meksika Körfezi'nde yaşayan balinaları uzun süredir gözlemleyen araştırmacılar, balinaların pek çok fotoğrafını çekmiş. Bu fotoğrafları incelediklerinde, yıllar içinde balinaların özellikle sırt bölgelerinde kızarıklıklar oluştuğunu ve bunların gittikçe arttığını görmüşler. Araştırmacılar, bu kızarıklıkların suyun üzerinde daha uzun

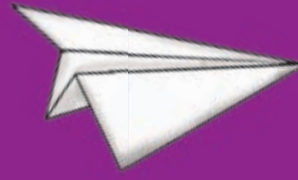

Thinkstock

zaman geçiren balina türlerinde daha sık görüldüğünü belirtiyorlar. Kızarıklıkları atmosferdeki ozon tabakasının incelmesine bağlıyorlar. Atmosferdeki ozon tabakası, Güneş'ten gelen zararlı ışınımın yeryüzüne ulaşmasını engelleyen bir süzgeç görevi görüyor. Ancak insan etkinlikleri sonucu yayılan karbondioksit benzeri gazlar, bu tabakanın incelmesine neden oluyor.

ne var ne yok

Bazı Diller Yok Oluyor

Thinkstock

Tüm dünyada 6000'den fazla dil konuşulduğunu biliyor muydunuz? Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu'nun (UNESCO) eldeki verilere göre 2010 yılında hazırladığı "Tehlikede Olan Dünya Dilleri Atlası" adlı çalışmasına göre, yeryüzünde konuşulan dillerin % 43'ü tükenme tehlikesi altında. Bir dil, onu konuşan ya da çocuklarına öğretene kimse kalmadığında tükenmiş sayılıyor. Dillerin tükenme nedenlerinin başında, İngilizce, İspanyolca ve Çince gibi çok sayıda kişi tarafından konuşulan uluslararası dillerin yaygınlaşması geliyor. Bir dil yok olduğunda, o dille birlikte insanlığın ortak kültürünün bir parçası da yok oluyor.

Dünyanın En Büyük Serası

Getty Images

Getty Images

İngiltere Cornwall'daki bu dev plastik kubbeler, Eden Projesi olarak adlandırılan ve yeryüzündeki bitki çeşitliliğini korumayı amaçlayan proje kapsamında inşa edilmiş. Her kubbe, yeryüzündeki "biyom"lardan birini temsil ediyor. Biyom, yeryüzünün iklim, coğrafi özellikler ve canlı toplulukları bakımından farklı özelliklere sahip geniş bölgelerine verilen ad. Kubbelerin her birinin içinde, ait oldukları biyomun küçük bir örneği kurulmuş. Örneğin, tropikal yağmur ormanı biyomunda ziyaretçiler tıpkı gerçek yağmur ormanlarındaki gibi sıcak ve nemli bir ortamda, buraya özgü bitkilerin arasında dolaşıyorlar.

2011 Uluslararası Kimya Yılı

Visual Photos

Birleşmiş Milletler, 2011'i Uluslararası Kimya Yılı ilan etti. Kimya Yılı'nda, kimya alanındaki başarılar ve insanların yaşamını kolaylaştıran kimya buluşları kutlanacak. Kimya Yılı etkinlikleri Uluslararası Temel ve Uygulamalı Kimya Birliği (IUPAC) ve Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO) tarafından düzenleniyor. Bu kapsamda, dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi ülkemizde de çeşitli etkinlikler yapılacak. Ülkemizdeki etkinlikler, Türkiye Kimya Derneği tarafından koordine edilecek. IUPAC'ın İngilizce olarak hazırlanmış İnternet sitesinde, ilköğretim öğrencilerinin de katılabileceği çeşitli etkinlikler ve deneyler yer alıyor. Bunlardan biri de, "Su: Kimyasal Bir Çözüm" adlı küresel deney. Dört bölümden oluşan bu deneyin

gerçekleştirilmesi için gerekli tüm bilgiler ve toplanacak verilerin not edileceği çizelgeler <http://www.chemistry2011.org/participate/activities/show?id=92> adresinde yer alıyor. Dünyanın çeşitli ülkelerindeki öğrencilerin bu deneyi gerçekleştirerek toplayacağı ve IUPAC'e göndereceği veriler yıl sonunda birleştirilecek. Deney sonuçları gezegenimizdeki su kaynaklarının durumunu ortaya çıkaran etkileşimli bir harita üzerinde gösterilecek. Siz de İngilizce bilen bir büyüğünüzden yardım alarak arkadaşlarınızla bu etkinliğe katılabilirsiniz. Kimya Yılı kapsamında gerçekleştirilecek diğer uluslararası etkinliklere de <http://www.chemistry2011.org/participate/featured-ideas> adresinden erişilebilir.